

w Katedrze Zoohigieny i Profilaktyki Weterynaryjnej Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

II nagroda: Katarzyna Szafran – „Efektywność dodatku fitazy w żywieniu loch”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Eugeniusza Greli** w Instytucie Żywienia Zwierząt Akademii Rolniczej w Lublinie.

III nagroda: Dorota Serewa – „Organizacja i efektywność inseminacji sów w rejonie działania Stacji Unasieniania Loch w Kruszwie”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Stanisława Kondrackiego** w Katedrze Zoohigieny i Profilaktyki Weterynaryjnej Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

Chów i hodowla owiec i kóz

I nagroda: Barbara Błaszczyk – „Dynamika zmian hormonów płciowych we krwi kóz angonubijskich poddanych synchronizacji rui w sezonie i poza sezonem rozrodczym”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Jana Udały** w Zakładzie Rozrodu Zwierząt Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Chów i hodowla koni

I nagroda: Anna Maria Łukaszewska – „Umaszczenie kasztanowate i jego odcinienie w populacji koni wpisanych do Księgi Stadnej Koni Małopolskich”. Praca wykonana pod kierunkiem **dr hab. Anny Marii Stachurskiej** w Katedrze Hodowli i Użytkowania Koni Akademii Rolniczej w Lublinie.

Chów i hodowla drobiu

I nagroda: Agnieszka Wnukiewicz – „Systemy tuczu brojlerów w Szwajcarii”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Alicji Dańczak** w Katedrze Hodowli Drobiu Akademii Rolniczej w Szczecinie.

II nagroda: Andrzej Pogoda – „Ocena przebiegu lęgu i przeżywalności piskląt emu i strusia afrykańskiego w okresie adaptacyjnym na Pomorzu Zachodnim”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Alicji Dańczak** w Katedrze Hodowli Drobiu Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Chów i hodowla zwierząt futerkowych

I nagroda: Marta Mazur – „Analiza użyteczności rozplodowej samic lisów pospolitych srebrzystych (*Vulpes vulpes* L.)”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Stanisława Sochy** w Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

II nagroda: Agnieszka Olechno – „Analiza zmienności wielkości zwierząt i jakości okrywy włosowej szynszyli (*Chinchilla velligera* M.) na fermie reprodukcyjnej”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Stanisława Sochy** w Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

Żywienie zwierząt

I nagroda: Adam Cieślak – „Synteza białka mikroorganizmów w zwaźcu owiec żywionych dietą składającą się z siana i paszy treściwej (50% : 50%) z dodatkiem oleju rzepakowego”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Andrzeja Potkańskiego** w Katedrze Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej Akademii Rolniczej w Poznaniu.

II nagroda: Jarosław Woliński – „Wpływ dodatku premiksu zawierającego chronioną metioninę na użytkowość mleczną krów i przydatność technologiczną mleka”. Praca wykonana pod kierunkiem **dr Teresy Nałęcz-Tarwackiej** w Zakładzie Hodowli Bydła SGGW w Warszawie.

Inne

I nagroda: Piotr Wojtaszczyk – „Badania pokroju i efektów hodowlanych psów rasy ogar polski i gończy polski”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Wiesława Szczepańskiego** w Katedrze Owczarstwa, Łowiectwa i Hodowli Kóz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

II nagroda: Iwona Ciechanowska – „Łowiecka ocena stanów zwierzyny grubej w Nadleśnictwie Brodnica (1987-1997)”. Praca wykonana pod kierunkiem **prof. dr hab. Wiesława Szczepańskiego** w Katedrze Owczarstwa, Łowiectwa i Hodowli Kóz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Organizatorzy Konkursu wyrażają serdeczne podziękowania sponsorom, za ufundowanie nagród pieniężnych dla autorów nagrodzonych prac:

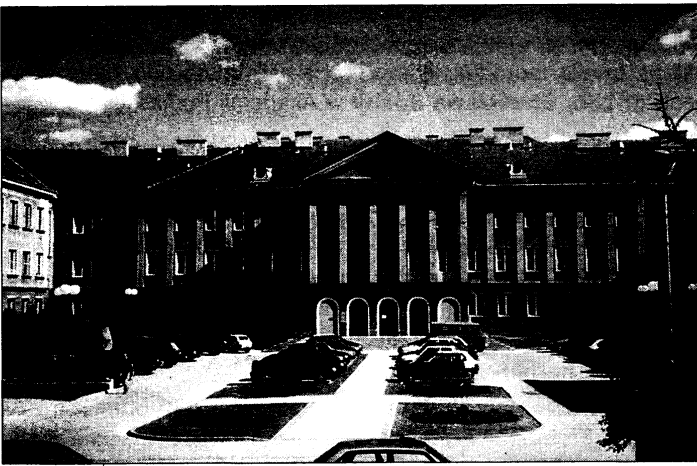
- Instytutowi Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie,
- Instytutowi Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu,
- Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt w Łowiczu,
- Krajowemu Porozumieniu Spółdzielni Mleczarskich.

50 lat Wydziału Bioinżynierii Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Obecny Wydział Bioinżynierii Zwierząt, do 1998 roku Wydział Zootechniczny, powstał w 1950 roku w ramach utworzonej Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie. Powołano ją na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 31 maja 1950 r., była to pierwsza uczelnia w regionie warmińsko-mazurskim. Zręby nowej uczelni tworzyły wówczas wydziały: Rolniczy, Mleczarski i Zootechniczny oraz powstały rok później – Rybacki.

50 lat istnienia to dla historyków jedynie epizod dziejowy, jednak czas ten mierzony aktywnością ludzką, pracą, liczbą dokonań i sukcesów ma zupełnie inny wymiar. Początkowo Wydział Zootechniczny (w całości usytuowany w bloku 36 przy obecnej ul. Prawocheńskiego) składał się tylko z czterech katedr: Biologii Zwierząt, Hodowli Ogólnej Zwierząt Domowych, Żywienia Zwierząt i Szczegółowej Hodowli Zwierząt Domowych. Głównymi organizatorami Wydziału przed pięćdziesięciu laty byli pracownicy zlikwidowanych uczelni – Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi i Cieszynie, m. in.: prof. Józef Dubiski wraz z żoną prof. Zofią Dubiską, prof. Włodzimierz Szczekin-Krotow, prof. Janina Wengris oraz z-cy prof. Jan Langier i Adam Szostkiewicz, pierwszy dziekan Wydziału. Cała kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału wówczas to 2 profesorów, 4 zastępców profesora, 1 adiunkt i 16 asystentów. W kolejnych latach kadrę tą zasilili między innymi profesorowie: Waclaw Minakowski, Aleksander Martyniak, Wiesław Krautforst, Jan Kałużniacki, Jerzy Szwemin, Halina i Tadeusz Krzymowscy i wielu innych, których cechował zapał i chęć tworzenia. Dzięki temu rozwój Wydziału miał charakter niezwykle dynamiczny.

W 1956 roku Wydział przeniesiony został do nowo wybudowanego obiektu, zwanego wówczas i po dzień dzisiejszy, Nową Zootechniką. Wpłynęło to diametralnie na zmianę warunków pracy

Fot. 1. Siedziba Wydziału Bioinżynierii Zwierząt (fot. B. Grudniewska)

Fot. 2. Odświeżenie tablicy pamiątkowej z okazji Jubileuszu 50-lecia Wydziału (fot. J. Pająk)

i nauczania. Do początkowo istniejących 4 katedr dochodziły następne jednostki organizacyjne: katedry, zakłady, pracownie, laboratoria czy instytuty. Po pewnym czasie znów się dzieliły lub przekształcały, dostosowując się do zmieniających się warunków i potrzeb pracy dydaktycznej i naukowej. Już w latach 1954-55, jako pierwszy w kraju, powstał na Wydziale Zootechnicznym Zakład Biochemii Zwierząt, zorganizowany przez prof. Wacława Minakowskiego. Z Katedry Biologii, kierowanej przez prof. Janinę Wengris, wyodrębniły się Katedra Zoologii oraz Zakład Anatomii i Fizjologii Zwierząt. W Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt, kierowanej przez prof. Włodzimierza Szczekin-Krotowa, powstały kolejne (zmieniające w różnym czasie swe nazwy) zakłady i katedry, odpowiadające kierunkom hodowli poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich. W 1955 roku powołano Zakład Zoohigieny, który obecnie wchodzi w skład struktury Wydziału jako Zakład Higieny Zwierząt i Środowiska.

Wydział Zootechniczny w 1962 roku został przemianowany przejściowo na Wydział Hodowli Zwierząt, by w 1966 roku powrócić do swej poprzedniej nazwy. Dalszy rozwój Wydziału to m.in. tworzenie nowych, wyspecjalizowanych jednostek, tworzących coraz to bogatszą strukturę organizacyjną, na którą w latach 1963/1964 składało się już 8 katedr i 13 zakładów lub pracowni, pracowało w nich ponad 90 osób.

W historii Wydziału Zootechnicznego na szczególną uwagę zasługuje rok 1966, w którym to jako jeden z trzech wydziałów na Uczelni uzyskał pełne prawa akademickie, a więc prawo promowania doktorów i doktorów habilitowanych. W 1966 r. utworzono na Wydziale dwa oddziały – Rybactwa Śródlądowego i Weterynaryjny, które stanowiły zręby dwóch przyszłych samodzielnych Wydziałów. W okresie tym rozpoczęto również tworzenie wydziałowego zaplecza dydaktyczno-badawczego, w postaci zespołu laboratoriów zwierzęcych zlokalizowanych w Kortowie III. Inicjatorem tych działań był prof. Piotr Znaniecki, wielokrotny prodziekan i dziekan Wydziału. Obecnie na terenie Kortowa III zlokalizowane są obiekty należące do poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału.

W latach sześćdziesiątych, z inspiracji doc. Stanisława Wadowskiego, przystąpiono również do budowy (obok laboratoriów zwierzęcych) Ośrodka Jeździeckiego. Dzięki wszechstronnej działalności szybko zyskał powszechne uznanie nie tylko środowiska akademickiego, lecz również miasta Olsztyna. Wraz z Zakładem Pszczelarstwa, obecnie Pszczelnictwa (przeniesionym w 1969 r. z Wydziału Rolnego, niezwykle prężnie rozwijającym się pod kie-

runkiem prof. Jerzego Bobrzeckiego, a po jego przedwczesnej śmierci pod kierunkiem prof. Jerzego Wilde) stanowią po dzień dzisiejszy chlubę Wydziału.

W latach siedemdziesiątych nastąpiły duże zmiany organizacyjne na Uczelni. Utworzono trzystopniową strukturę – instytut, katedra, zakład. Na Wydziale powstały 4 instytuty, 9 katedr i zakładów oraz 1 zespół dydaktyczno-naukowy. W 1972 roku Wyższa Szkoła Rolnicza zmieniła nazwę na Akademię Rolniczo-Techniczną w Olsztynie, a Wydział Zootechniczny był już jednym z 8 wydziałów. Mimo odejścia do innych jednostek, poza rodzimym Wydziałem, wielu wysokiej klasy specjalistów, liczba samodzielnych pracowników naukowych i adiunktów nadal rosła. Kontynuowano również rozpoczęte inwestycje, tworzące zaplecze Wydziału w Kortowie III, których zakończenie i przekazanie do użytku zaplanowano na rok 1981.

Na początku lat dziewięćdziesiątych weszły w życie nowe ustawy – *O szkolnictwie wyższym* i *O tytule naukowym i stopniach naukowych*, co spowodowało szereg zmian. W strukturze organizacyjnej Wydziału pozostały 2 Instytuty – Fizjologii Zwierząt oraz Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej. Z pozostałych wyodrębniono samodzielne katedry i zakłady. Powołano również nowe obiekty naukowo-dydaktyczne. W 1994 roku powstało Laboratorium Dydaktyczno-Badawcze Biologii Molekularnej, wyposażone w unikalną aparaturę. Podniosło to poziom kształcenia i poszerzyło zakres prowadzonych prac badawczych. Wznowiono również studia doktoranckie, na które pierwszego naboru kandydatów dokonano w 1995 roku.

W 1995 roku nowe władze Uczelni i wydziałów zainicjowały szereg zmian organizacyjnych. W 1997 roku powstał m.in. Wydział Biologii, który „w wianie” otrzymał Instytut Fizjologii Zwierząt, jedną z liczących się na Wydziale jednostek nauk podstawowych. Uszczupliło to, zresztą nie po raz pierwszy, potencjał kadrowy i naukowy Wydziału.

Na forum posiedzeń Senatu i rad wydziałów coraz częściej w dyskusjach pojawiała się idea utworzenia w Olsztynie uniwersytetu. W związku z tym podejmowano szereg działań, mających na celu określenie miejsca Wydziału w strukturach nowej uczelni. Kontynuowano zapoczątkowane w 1994 roku zmiany programowe w kształceniu. Opracowano programy kształcenia w zakresie nowych specjalności, takich jak: Biotechnologia w hodowli zwierząt, Agroturystyka i Drobnarstwo wprowadzone w latach 1996/1997, a nieco później Produkcja i marketing pasz przemysłowych. Powołano na Wydziale nowy kierunek kształcenia – Towaroznawstwo,

na który pierwszy nabór studentów odbył się w 1998 roku. Zaistniałe zmiany upoważniły Radę Wydziału do wystąpienia z wnioskiem o zmianę nazwy Wydziału Zootechnicznego na Wydział Bioinżynierii Zwierząt, który 27 lutego 1998 roku został przyjęty przez Senat Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Rekrutacja studentów w 1998 roku odbyła się już na Wydział o nowej nazwie i obejmowała po raz pierwszy 2 kierunki kształcenia, dotychczasowy – Zootechnika i nowy – Towaroznawstwo.

Zgodnie z Ustawą podpisaną przez Prezydenta RP z dniem 1 września 1999 roku powstał Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego już w Uniwersytecie odbyła się 1 października 1999 roku.

Wydział wszedł w 50 rok swego istnienia, jako jeden z 12 wydziałów Uniwersytetu i jako jeden z 6 o pełnych prawach akademickich, a więc jako jednostka znacząca w strukturze Uczelni olsztyńskiej. Pracownicy naukowcy Wydziału byli i są czynnymi członkami szeregu towarzystw naukowych, brali i biorą udział w pracach Polskiej Akademii Nauk, jako członkowie wielu komisji na szczeblu krajowym i regionalnym, uczestnicząc w tworzeniu programów hodowlanych i kreowaniu polityki hodowli zwierząt użytkowych w kraju.

Wydział Bioinżynierii Zwierząt zajmuje czołowe miejsce w Uniwersytecie Mazursko-Warmińskim pod względem liczby samodzielnych pracowników naukowych. Obecnie jest ich 40, w tym 22 profesorów tytularnych. O potencjale kadrowym Wydziału świadczy aktualny stan zatrudnienia: 22 profesorów tytularnych, 9 profesorów uniwersyteckich, 9 doktorów habilitowanych, 43 doktorów oraz osoby zatrudnione na etatach naukowo-technicznych.

W 50-letniej historii Wydziału stopień doktora uzyskało 240 osób, doktora habilitowanego 90 osób, a tytuł profesora na wniosek Rady Wydziału uzyskało 45 osób. Chlubną kartą Wydziału jest również nadanie godności doktora honoris causa 5 uczonym – prof. zw. dr hab. Eugeniuszowi Domańskiemu (1988 r.), prof. zw. dr hab. Zygmuntovi Ewy'emu (1988 r.), prof. zw. dr hab. Tadeuszowi Krzymowskiemu (1994 r.), prof. zw. dr hab. Czesławowi Lewickiemu (1997 r.) i prof. zw. dr hab. Adamowi Mazanowskiemu (1997 r.).

Istnienie Wydziału i jego rozwój są ściśle związane z liczbą studentów. 50 lat temu w Uczelni kortowskiej rozpoczynało studia 1200 studentów, z czego na Wydziale Zootechnicznym 96 osób, stanowiło to zaledwie 8% ogółu studiujących. Już w roku następnym wskaźnik ten wzrósł do 17%, a w roku akademickim 1954/1955 studiowało już 650 studentów, tj. 31% studiujących ogółem. W 1973 roku, w którym wprowadzono jednolite studia trwające 4,5 roku, liczba studiującej na Wydziale młodzieży po raz pierwszy przekroczyła 1000 osób i w roku akademickim 1973/1974 wynosiła na studiach stacjonarnych 596 osób, zaocznych – 518 osób.

W kolejnych latach liczba studiującej młodzieży nadal rosła, między innymi w wyniku powoływania nowych specjalności kształcenia. Z roku na rok powiększa się na Wydziale oferta kształcenia. Obecnie na Wydziale Bioinżynierii Zwierząt można podjąć studia na dwóch kierunkach – Zootechnice (specjalności na studiach jednolitych magisterskich: hodowla i użytkowanie zwierząt, biotechnologia w hodowli zwierząt, obrót zwierzętami, ocena i zagospodarowanie produktów zwierzęcych, mięsne i mleczne użytkowanie bydła, produkcja i marketing pasz przemysłowych; specjalności na studiach I stopnia zawodowych inżynierskich: agroturystyka, drobiarstwo, zarządzanie i marketing w agrobiznesie, zootechnika; na studiach II stopnia – magisterskich takie same specjalności jak na studiach jednolitych magisterskich), oraz Towaroznawstwie (specjalność towaroznawstwo i gospodarka surowcami zwierzęcymi).

W 1995 roku rozpoczęto na Wydziale studia doktoranckie w systemie zaocznym, a od 1997 roku w systemie stacjonarnym. Obecnie w tym systemie kształcenia studiuje 107 osób.

Absolwenci naszego Wydziału są dobrze przygotowani do podejmowania pracy w gospodarstwach rodzinnych, fermach hodowlanych i towarowych, ośrodkach doradztwa rolniczego, bankach i firmach ubezpieczeniowych, obiektach przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego, w szkolnictwie oraz administracji państwowej. Na podstawie zdobytej wiedzy teoretycznej i praktycznej są przygotowani do organizowania procesu produkcji i kierowania zespołami ludzkimi. W pięćdziesięcioletniej historii Wydziału studia ukończyło łącznie 6431 absolwentów, w tym 4365 na studiach dziennych.

Edukacja młodzieży studiującej na Wydziale to nie tylko realizacja programu dydaktycznego, opracowanego zgodnie z kierunkiem kształcenia, ale również inne formy nauki, realizowane w kołach naukowych określonych specjalności. Pierwsze z nich pojawiły się już w 1951 roku. Sukcesy młodzieży studiującej wyrażają się również w działalności sportowej i kulturalnej.

Obok dydaktyki, drugą główną dziedziną działalności Wydziału są badania naukowe, które w całym okresie istnienia były podstawą jego rozwoju. Obecnie główne kierunki badawcze to: hormonalna regulacja procesów rozrodczych samców, molekularne aspekty jakości nasienia zwierząt, diagnostyka molekularna DNA, wykorzystanie metod biologii molekularnej w hodowli zwierząt, identyfikacja i wykorzystanie genetycznych markerów odporności naturalnej zwierząt, doskonalenie wartości hodowlanej i użytkowej zwierząt gospodarskich, optymalizacja konwersji składników pokarmowych w paszy, a także badania nad optymalizacją wielkości populacji jeleniowatych i zwierzyny czarnej w rejonie Warmii i Mazur.

O aktywności naukowej pracowników Wydziału i zakresie prowadzonych badań w 1998 roku najlepiej świadczy realizacja 16 grantów finansowanych przez KBN, 4 grantów uczelnianych, 16 tzw. tematów własnych, 15 tematów statutowych i 11 tematów realizowanych we współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi. Poziom prowadzonych badań i ich znaczenie dla rozwoju nauki i postępu w dziedzinie zootechniki są udokumentowane w 532 pracach, w tym 220 to oryginalne prace twórcze i monografie opublikowane w 1998 roku i I półroczu 1999 roku, oraz w dużej liczbie referatów i komunikatów naukowych wygłaszanych na krajowych i międzynarodowych konferencjach i sympozjach, organizowanych również przez jednostki Wydziału.

Pracownicy Wydziału uczestniczą także w pracach wielu towarzystw i komitetów naukowych krajowych i międzynarodowych. Wydział współpracuje naukowo z wieloma ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, w ramach projektów badawczych, umów międzynarodowych oraz osobistych kontaktów.

Spośród wszystkich wydziałów w kraju, kształcących na kierunkach rolniczych, Wydział Bioinżynierii UWM w Olsztynie zajął w ocenie KBN w 1998 roku piąte miejsce, a w 1999 roku miejsce czwarte. Natomiast spośród wydziałów kształcących na kierunku zootechnika w analogicznych latach pierwsze i drugie miejsce.

W tej z konieczności skrótowo przedstawionej historii Wydziału nie sposób było omówić wszystkich ważnych wydarzeń, składających się na 50 lat jego istnienia. Dla upamiętnienia jubileuszu Wydziału oraz jego twórców odsłonięto tablicę pamiątkową i wydano publikację pt. „50 lat Wydziału Bioinżynierii Zwierząt”.

Barbara Grudniewska